

Marek Cwetsch, Stanisław Kołodziejski, Kazimierz Radwański

Kraków - Stare Miasto, ul. Gołębia 4

Informator Archeologiczny : badania 15, 236-237

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRAKÓW - STARE MIASTO

Stanowiska:

ul. Grodzka 28/30, 32;

ul. Dominikańska 1, 3; Plac

Dominikański 4, 5; ul. Bracka 11, 9, 15;

ul. Franciszkańska 1

Muzeum Archeologiczne
w Krakowie

Badania prowadzili mgr Marek Cwetsch i mgr Stanisław Kołodziejski pod kierunkiem doc. dr. Kazimierza Radwańskiego. Trzeci sezon badań. Finansowało Muzeum Archeologiczne w Krakowie. Osadnictwo późnośredniowieczne i nowożytne.

Kontynuowano badania ratownicze w wykopach budowlanych i szybkach geotechnicznych związanych z odnową Starego Miasta. W latach 1980-1981 skontrolowano i udokumentowano łącznie 105 wykopów. Prace skoncentrowały się w obrębie bloku 34 /pomiędzy ul. ul. Poselską, Dominikańską i Grodzką/ oraz bloku 32 /pomiędzy ul. ul. Wiślaną, Gołębią, Franciszkańską i Bracką/.

ul. Grodzka 28/30, 32 - skontrolowano 33 wykopy zlokalizowane w piwnicach, na parterze i w podwórzach posesji. Stwierdzono 2 kanały blokowe, 6 dołów chłonnych oraz ślady fosy Okołu w północnym rejonie posesji Grodzka 32. Ponadto warstwy nasypowe i poziomy użytkowe późnośredniowieczne i nowożytne.

ul. Dominikańska 1, 3 - skontrolowano 24 wykopy zlokalizowane w piwnicach, na parterze i w podwórzach posesji. Stwierdzono 3 doły chłonne, ślady fosy Okołu oraz renesansowy poziom użytkowy w rejonie podwórza posesji Plac Dominikański 5 /ślady dawnego dziedzińca wyłożonego płytkami glinianymi/. Ponadto ślady średniowiecznych poziomów użytkowych.

ul. Bracka 9, 11, 15 - skontrolowano 19 wykopów w rejonie piwnic posesji. Stwierdzono ślady średniowiecznych i późnośredniowiecznych poziomów użytkowych.

ul. Franciszkańska 1 - skontrolowano 29 wykopów w rejonie piwnic i podwórza posesji. Stwierdzono ślady średniowiecznych i późnośredniowiecznych poziomów użytkowych.

Materiały i dokumentacja znajdują się w archiwum Działu Krakowa Przedlokacyjnego.

Badania będą kontynuowane.

KRAKÓW - STARE MIASTO

ul. Gołębia 4

Muzeum Archeologiczne
w Krakowie

Badania prowadzili mgr mgr Marek Cwetsch i Stanisław Kołodziejski /autor sprawozdania/ pod kierunkiem doc. dr. hab. Kazimierza Radwańskiego. Finansowało Muzeum Archeologiczne w Krakowie. Średniowieczny piec.

W trakcie prowadzenia stałego nadzoru nad pracami ziemnymi odkryto relikty ceglanoego pieca w pomieszczeniu stanowiącym obecnie magazyn Muzeum Historycznego miasta Krakowa. Nim przystąpiono do prac zabezpieczających i dokumentacyjnych piec został zniszczony w przedniej partii.

W wyniku eksploracji założonego wykopu o wymiarach 180 x 340 cm i głębokości do 430 cm, odsłonięto pozostałe części konstrukcji oraz warstwy do nich przylegające.

Piec był zbudowany w całości z cegieł placówek o wymiarach 27,5 x 14 x 8 cm, na planie prostokąta. Jego dno znajdowało się na głębokości 280 cm od obecnej powierzchni.

Robocza hipoteza zakłada, iż odsłonięto relikty dwukomorowego pieca do wypału ceramiki. Komorę ogniową stanowiły 4 łuki zbudowane w odstępach 8 do 14 cm, składające się z dwu warstw cegieł podłużnie ułożonych i spojonych gliną. Łuki były wsparte o gliniane dno i ceglano ściany pieca. Najprawdopodobniej piąty łuk /przedni/ został zniszczony w trakcie prac ziemnych.

Zachowana część komory ogniowej posiadała długość wewnętrzną 150 cm, a szerokość 80 cm. Wysokość komory, mierzonej od dna, wynosiła w partii przedniej 54 cm i zwiększała się równomiernie ku tylnej ścianie do 68 cm. Nad łukami, stanowiącymi rodzaj rusztu, znajdowała się zapewne komora wypalowa, której ściany zachowały się do wysokości 150 cm, mierząc od dna pieca. W ścianie tylnej odkryto otwór komina biegnącego ukośnie na zewnątrz. Dół wlotu komina położony był na poziomie sklepienia łuków komory ogniowej. Przestrzeń przypuszczalnej komory wypalowej, w chwili eksploracji, wypełniona była przez połamane oraz całe przepalone cegły palcówki. Nad nimi zalegała warstwa gliny, przykrywająca całość reliktyw pieca oraz warstwy gruzu.

Analiza konstrukcji pieca oraz zespołu obserwowanych zjawisk skłania do przedstawienia hipotezy, iż służył on pierwotnie do wypału ceramiki, następnie komorę wypalową zasypano ceglano gruzem, a komorę ogniową wykorzystano jako piec chlebowy. Dodatkowym argumentem świadczącym za pierwotnym przeznaczeniem pieca stanowi fakt, że ulica Gołębia nosiła w średniowieczu nazwę Garncarskiej. O licznych warsztatach usytuowanych w tym rejonie wspominają także źródła pisane.

Ułamki naczyń ceramicznych odkryte w warstwach, na których posadowiono piec oraz w gruzie zalegającym nad konstrukcjami ceglanoymi pozwalają datować budowę pieca oraz okres jego funkcjonowania na XIV i XV w.

Poza fragmentami naczyń odkryto przy końcu komory ogniowej żelazne narzędzie do wygarniania węgla.

Materiały z badań znajdują się w Dziale Krakowa Przedlokacyjnego Muzeum Archeologicznego w Krakowie.